

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності Облік і аудит

за темою:

Операційні витрати торгового підприємства: облік та аудит
на прикладі ТОВ «ВІВАЛ-ТРЕЙД»

Виконавець

студентка обліково-економічного факультету
Залищук Тетяна Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Кубік Валентина Дмитрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ТОРГОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність, визнання та склад витрат підприємства і їх значення у розвитку та діяльності підприємства.....	6
1.2. Специфіка формування та обліку операційних витрат торгового підприємства.....	13
1.3. Особливості бухгалтерського обліку операційних витрат в умовах автоматизації.....	25
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ВІВАЛ-ТРЕЙД».....	34
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ВІВАЛ- ТРЕЙД».....	34
2.2. Оцінка діючої системи обліку операційних витрат підприємства..	42
2.3. Аналіз формування витрат на підприємстві.....	46
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	52
3.1. Мета, джерела та методика проведення аудиту.....	52
3.2. Аудит витрат операційної діяльності у ТОВ «Вівал-Трейд».....	55
3.3. Недоліки формування операційних витрат та шляхи рішень їх усунення з метою управління.....	57
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. За умов переходу України до ринкових відносин перед підприємцями всіх форм власності постійно виникає низка питань: яку продукцію необхідно випускати і в якому обсязі, за якою ціною реалізовувати її, які витрати будуть понесені. Саме від цього залежить конкурентоспроможність підприємства.

Одним із найважливіших показників діяльності підприємства, який дозволяє робити висновок про ефективність його діяльності, є прибуток – головна мета підприємницької діяльності. Прибуток виступає мотиваційним стимулом, який заохочує займатися бізнесом, а також забезпечує розвиток підприємства, будучи внутрішнім джерелом формування його грошових коштів. Оскільки на величину прибутку передусім впливають витрати, роль та значення процесу управління витратами важко переоцінити.

Кожне підприємство ставить за мету найбільш ефективно використовувати ресурси та прагне до зниження витрат діяльності. Реалізація цієї мети вимагає посиленої уваги керівництва до питань, пов'язаних із визначенням раціональності структури витрат на виробництво продукції та пошуків шляхів їх зниження. Для цього кожне підприємство повинно чітко орієнтуватись у відносинах, об'єктивно оцінювати рівень своїх витрат постійно шукати пріоритетні напрями їх обліку.

Управління витратами та методи їх розрахунку є предметом дослідження таких вчених, як І. Білоусова, Г. Савицька, В. Іваненко, Е. Мних, О. Мачулка, І. Панченко, П. Попович, Н. Черткова, М. Чумаченко та інші, у працях яких розглядаються проблеми обліку та калькулювання, класифікації витрат, сучасні методики аналізу та планування.

Актуальність теми полягає в тому що:

-по-перше, велику питома вага серед підприємств, що діють на території України це підприємства, що мають незадовільний фінансовий стан або взагалі збиткові, все це обумовлене високим рівнем витрат;

-по-друге, величезна кількість підприємств мають проблеми з прибутковістю, що спричинено великими витратами та неефективним їх використанням;

-по-третє, зношеність основних фондів, що використовуються вітчизняними підприємствами підвищує собівартість виробництва, яка і є витратами підприємства, і як наслідок - зменшення доходів від реалізації та втрата конкурентоспроможності продукції.

Метою написання випускної роботи є дослідження теоретичних і практичних питань обліку витрат операційної діяльності торгового підприємства, аналіз формування витрат та розкриття особливостей аудиту витрат операційної діяльності, методичне обґрунтування доцільності застосування вдосконаленого механізму обліку витрат на підприємстві.

Виходячи з мети дослідження постають наступні **задачі дослідження**:

- визначення економічної сутності, критеріїв визнання та складу витрат підприємства, і їх значення у розвитку та діяльності підприємства ;
- дослідження специфіки формування та обліку операційних витрат торгового підприємства;
- визначення особливостей бухгалтерського обліку операційних витрат в умовах автоматизації;
- дослідження організаційно-економічної характеристики ТОВ «ВІВАЛ-ТРЕЙД»;
- оцінка діючої системи обліку операційних витрат підприємства;
- аналіз формування витрат на підприємстві;
- аудит витрат операційної діяльності у ТОВ «ВІВАЛ-ТРЕЙД»: мета, джерела та методика проведення;
- виявлення недоліків формування операційних витрат та шляхів рішень їх усунення з метою управління.

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «Вівал-Трейд», яке знаходиться за адресою вул.Партизанська, буд 16, м.Одеса.

Предметом дослідження є процес організації обліку операційних витрат торгового підприємства.

В процесі виконання випускної роботи використовувалися як загальнонаукові так і специфічні методи.

До загальнонаукових методів відносяться: індукція, дедукція, аналіз, синтез, аналогія, порівняння, описовий метод. До специфічних методів відносяться: хронологічне і систематичне спостереження, балансовий і графічний, вимірювання господарських засобів і процесів, метод реєстрації та класифікації даних з метою їх систематизації.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік і аналіз витрат операційної діяльності, а також матеріали періодичних та спеціалізованих видань, дані первинного, аналітичного та синтетичного бухгалтерського обліку, звітні показники та установчі документи досліджуємого підприємства.

ВИСНОВКИ

Операційні витрати – один з найважливіших об'єктів обліку. Саме від того наскільки точно й вчасно витрати відбиваються в бухгалтерському обліку, прямо залежить точність і вірогідність фінансового результату, обумовленого підприємством.

В результаті проведеного дослідження та критичного розгляду основних аспектів та проблем теорії обліку витрат операційної діяльності торгового підприємства зроблено наступні висновки:

1. Облік витрат підприємства – надзвичайно важлива і складна ділянка фінансового обліку. Адже досягнення оптимального рівня витрат є запорукою успішної діяльності підприємства та веде до зростання конкурентоздатності продукції і досягнення довгострокового економічного зростання.

2. У складі поточних витрат торговельного підприємства можна виділити: собівартість реалізовано продукції (товарів, робіт, послуг); адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; фінансові витрати; інші витрати; втрати від участі в капіталі; податки на прибуток.

Включена до наведеного переліку собівартість реалізованих товарів, в економічній літературі ще називається «собівартістю товарообороту», що фактично відображає витрати торговельного підприємства на придбання товарів. Щомісячне списання витрат, що входять до собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат оформляється за допомогою розрахунку (довідки), складеного працівником бухгалтерії.

3. Щомісячне списання витрат, що входять до собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат оформляється за допомогою розрахунку (довідки), складеного працівником бухгалтерії.

4. Основною проблемою обліку витрат підприємства в Україні є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Для вирішення даної проблеми необхідне насамперед удосконалення та створення дієвої нормативно-правової бази та посилення контролю з боку контролюючих органів. Однією з основних проблем для управління підприємством є також забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про витрати підприємства. Якщо інформація щодо витрат, яка повинна слугувати для прийняття управлінських рішень є несвоечасною, недостовірною або відсутньою, це спричиняє виникнення проблем, як внутрішнім так і зовнішнім її користувачам. Створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку та контролю за витратами підприємства є сьогодні вкрай необхідною для вітчизняних підприємств.

ТОВ «Вівал-Трейд» має чітку розроблену систему обліку витрат. Первинний облік на підприємстві здійснюється на підставі типових первинних документів, за допомогою яких на рахунки бухгалтерського обліку відносять відповідні витрати.

Відображення витрат підприємством здійснюється на відповідних рахунках обліку витрат згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції № 291 з використанням 8-го класу рахунків.

Облік собівартості реалізованих товарів на підприємстві здійснюється на рахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів».

Загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства, відображаються на рахунку 92 «Адміністративні витрати». До них відносяться : витрати на оплату праці директора та головного бухгалтера, відрахування на фонд заробітної плати, витрати на оплату послуг зв'язку та інші.

Облік витрат, пов'язаних зі збутом відображається на рахунку 93 «Витрати на збут». Основну питому вагу в витратах на збут займають витрати на оренду складського приміщення.

Первинні документи, що підтверджують витрати, надходять до бухгалтерії разом з виробничим звітом, і головний бухгалтер, обробляючи інформацію, вводить її в комп'ютер з використанням програми «1С.Бухгалтерія», з розподілом цих витрат по витратним аналітичним рахункам. Всі документи сортуються і перевіряються. Прибуткові ордери звіряються з рахунками, що до них належать, транспортними документами тощо.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Вівал-Трейд» здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер. Кількісний та якісний склад бухгалтерії визначається штатним розписом і затверджується окремим наказом керівника підприємства. Організація бухгалтерського обліку здійснюється на підставі Закону України « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та облікової політики.

Проаналізувавши діяльність ТОВ «Вівал-Трейд», можна зробити висновок, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до чинного законодавства, з застосуванням первинних документів, затверджених МФУ і в цілому здійснюється правильно і без значних порушень.

Проаналізувавши основні показники діяльності ТОВ «Вівал-Трейд» за 2015 рік можна побачити, що рентабельність продажу у 2015 році порівняно з минулим роком збільшилась на 10,14 % і склала 12,86 %, рівень рентабельності основної операційної діяльності за аналізований період збільшився до 14,76% у 2015, тобто на 11,96%. Також значно виріс рівень чистого прибутку. Якщо в 2014 році підприємство отримало прибуток у розмірі 21,7 тис. грн., то у 2015 році воно отримало прибуток у розмірі 392,8 тис. грн. Все це свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства.

Отже, опрацювавши велику кількість літературних джерел та наукових видань, в яких значну увагу науковці приділяють обліку витрат, можна зробити висновок, що дане питання є досить актуальним в наші дні. Адже

оптимізація та вдосконалення обліку витрат підприємства - це одна з основних складових на шляху до зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

У даній роботі були дослідженні основні теоретичні і практичні питання обліку витрат операційної діяльності торгового підприємства. Наведена мінімальна частина проблем та шляхів їхнього вдосконалення потребують доповнень, змін, уточнень і конкретизації, а також поєднання теоретичних досліджень науковців з практичним застосуванням.

Вважаємо, що запропоновані нами рекомендації з вдосконалення діючої на підприємстві методики обліку та аудиту операційних витрат торгового підприємства дозволять суттєво поліпшити її, що позитивно відіб'ється на всій діяльності ТОВ «Вівал-Трейд».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV із змінами і доповненнями від 03.09.2015 р. № 675-VIII. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3>
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р., із змінами і доповненнями від 18.06.2015 р. № 573 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99р. із змінами та доповненнями від 08.02.2014 р., - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
5. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності, затверджені Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.05.02 р., №145 із змінами і доповненням від 02. 03. 2010 р. N 226– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pro-u4ot.info/?section=browse&CatID=154&ArtID=989>.
6. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджене Наказом Мінфіну № 318 від 31.12.1999р. із змінами і доповненням від 27.06.2013 № 627 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

7. Бланк І. О. Торговий менеджмент: Підручник / І. О. Бланк. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – К. : Вид. «Ника-Центр», 2004. – 546 с.
8. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
9. Бухгалтерський облік витрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stimul.kiev.ua/materialy.htm?a=bukhgalterskiy_uchet_raskhodov.
10. Гончаренко І. А., Сутність та класифікація витрат підприємства [Текст] / Пластун В. Л. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – №4. – С. 458-469.
11. Грещак М. Г. Управління витратами [Текст]: навчально-методичний посібник / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба – К.: КНЕУ, 2006. – 131 с.
12. Дуляба Н.І. Класифікація поточних витрат торговельного підприємства [Текст]/ Н.І. Дуляба // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2013. – №1. – С. 1-6.
13. Ентоні Р. Дж. Облік: ситуації та приклади [Текст] / Р. Дж. Ентоні – М.: Фінанси та статистика, 1993. – 557 с.
14. Єгорова Ю. Формуємо собівартість [Текст]/ Онлайн журнал «Дебет-Кредит». – 2013. – №21. – С. 1–7.
15. Звертановська В.В. Автоматизація обліку як методика удосконалення його ефективності / В.В. Звертановська. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s2/Zwertanovsjka.pdf>.
16. Закриття періоду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stimul.kiev.ua/materialy.htm?a=zakrytie_perioda.
17. Залищук Т. М. Шляхи вдосконалення обліку операційних витрат торгового підприємства [Текст] // Тези доповідей II Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації. Ч. 1. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С. 102 - 104.

18. Івашкевич В. Б. Організація управлінського обліку за центрами відповідальності та місцями формування витрат / В.Б. Івашкевич // Бухгалтерський облік. – 2000. – № 5. – С. 15–18.

19. Іванюта, П. В. Управління і ресурсами і витратами: навчальний посібник / О. П. Лугінська ; ред. С. М. Іванюта ; Мін-во освіти і науки України, Полтавський ун-т споживчої кооперації, Держ. комітет статистики України, Держ. академія статистики, обліку та аудиту Полтавська філія. – К. : ЦУЛ, 2009. – 320 с.

20. Ілюхіна Н.П., Обнявко О.В., Шерер І.Л. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на торговельних підприємствах // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, - 2014. – С. 113-116. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2415>.

21. Котляров С.А. Управління витратами : навчальний посібник [Текст]/ С. А. Котляров – СПб: Питер, 2001. – 160 с.

22. Кардінал Т.Л. Особливості автоматизації бухгалтерського обліку поточних зобов'язань [Текст] / Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2015. – Вип. 22. – С. 164 – 173.

23. Кубік В. Д. Проблеми обліку витрат в контексті управління підприємством /В. Д. Кубік, Л. В. Мілько // Тези доповідей ІІІ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аудиту та аналізу: теорія, методологія, організація». – Херсон: ХНТУ, 2014. – С. 30-31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3621>.

24. Ловінська Л.Г. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [Текст] / Л.Г.Ловінська, Л.В.Жилкіна, О.М.Голенко.– К.: КНЕУ, 2002. – 370 с.

25. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник [Текст]. – [3-тє вид., перероб. і доп]. – Київ: Вид-во “Центр учбової літератури”, 2009. – 670 с.
26. Лень В.С. Фінансовий облік : навч. посібник [Текст] / В. С. Лень..– К.: Академія, 2011.– 608 с.
27. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник / Є. В. Мних. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 412 с.
28. Матюха М. М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства // Журнал «Ефективна економіка». – 2015. - № 11. – С. 1– 6.
29. Михалевич С. Проблеми обліку витрат та шляхи їх вирішення [Текст]// Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 20 – 22.
30. Орлова В.К. Фінансовий облік [Текст]: Навч.посібник / В.К. Орлова – [2-ге вид., доп. і перероб]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 510 с.
31. Офіційний сайт представництва компанії «1С» в Україні – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://its.1c.ua/>.
32. Сухарева, Л. А. Контролінг – основа управління бізнесом / Л.А. Сухарева, С.Н. Петренко – К.: Ника-центр, 2005. – 208 с.
33. Савчук, В. П. Фінансовий менеджмент підприємств: прикладні питання з аналізом ділових ситуацій / В. П. Савчук. – К. : Вид. дім «Максимум», 2004 – 600 с.
34. Садовська І. Б. Фінансовий облік : навч. посібник / І.Б. Садовська, С. Г. Михалевич ; ЛНТУ – Луцьк : Навч.-вид. від. ЛНТУ, 2011. – 510 с.
35. Сиротюк Г. В. Методичні аспекти проведення аудиту витрат виробництва / Г. В. Сиротюк, К. С. Сиротюк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(2). – С. 251–259.

36. Турило А. М. Управління витратами підприємства: навч. посібник/ А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
37. Фінансовий облік : підручник для студ. ВНЗів, КНТЕУ / [Нападовська Л.В., Алексєєва А.В., Бакурова О.А., Веренич О.Г., Уманців Г.В.]; за заг. ред. Л. В. Нападовська.– К.: КНТЕУ, 2013.– 699 с.
38. Фінансовий облік: підручник, Терноп. нац. економ. ун-т. / [Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. та ін.]. – [3-тє вид, доп. і перероб.].– Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 418 с.
39. Фінансовий облік 2: навч. посіб. / [Н.М. Ткаченко, О.В. Борович, І.Л. Цюцяк, А.Л. Цюцяк]; за заг. ред. Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2014. – 456 с.
40. Фаріон В. Управління витратами в умовах автоматизації обліку на підприємствах спиртової промисловості / Збірник наукових праць «Економічний аналіз». – 2008. – Випуск 3 (19). – С. 321-323.
41. Фірсова Н.В. Напрями вдосконалення фінансового обліку витрат в торговельних підприємствах споживчої кооперації //Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – № 1 (51). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3621>.
42. Шкварчук Л. О. Ціни і ціноутворення: навч. посібник / Л.О. Шкварчук. – [3-тє вид., виправл.]. – К. : Кондор, 2005. – 214 с.
43. Шелковникова О.В. Аудит витрат підприємства як складова внутрішньофірмових стандартів / О. В. Шелковникова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 267–279.